

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Praha 2. února 2024

Č. j.: MZDR 3610/2024-1/OPŘ

MZDRX01QZV9Y

DOPORUČENÍ MINISTERSTVA ZDRAVOTNICTVÍ PRO NÁKUPY POTRAVIN DO STRAVOVACÍCH PROVOZŮ NEMOCNIC

Doporučení bylo vypracováno Ministerstvem zdravotnictví ve spolupráci s Nemocnicí Na Homolce.

Cenné připomínky poskytli: Ministerstvo pro místní rozvoj, Meziresortní pracovní skupina pro problematiku institucionálního stravování a její Odborná skupina pro nemocniční stravování a Poradní skupina ministra zdravotnictví k veřejným zakázkám.

Ministerstvo zdravotnictví, Palackého náměstí 375/4, 128 01 Praha 2
tel./fax.: +420 224 971 111, email: mzcr@mzcr.cz, www.mzcr.cz

Ministr zdravotnictví Vlastimil Válek zřídil 10. května 2023 Příkazem ministra č. 32/2023 jako poradní orgán ministra zdravotnictví **Meziresortní pracovní skupinu pro problematiku institucionální stravování** (dále „MPS STRAVA“).

MPS STRAVA se, mimo jiné, v oblasti nemocničního stravování zaměřuje na **optimalizaci stavu výživy v nemocnicích**. Jedním z principů MPS STRAVA¹ pro dosažení tohoto cíle je, že výživa v nemocnici je **udržitelná** ve smyslu ekonomickém a ekologickém. V maximální možné míře jsou využívány produkty ekologického zemědělství, fairtradové potraviny, potraviny lokální, sezónní, základní nebo minimálně průmyslově zpracované. Výživa v nemocnici je realizována s ohledem na životní prostředí, minimalizuje se plýtvání a potravinové odpady. **Dosažení tohoto cíle je úzce spjato s nákupy potravin pro stravovací provozy zdravotnických zařízení.**

Ministerstvo zdravotnictví ve spolupráci s MPS STRAVA proto předkládá praktického průvodce k možnostem nákupu potravin pro stravovací provozy příspěvkových organizací v přímé řídicí působnosti Ministerstva zdravotnictví. Konkrétně jsou řešeny zejména tyto okruhy:

Zda v rámci platné právní úpravy existuje možnost či výjimka umožňující nákup potravin mimo režim zadávacích řízení dle zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZZVZ“).

Pokud tato možnost není, jakými pravidly v rámci ZZVZ je nutné se při nákupu potravin řídit, případně jaké jsou možnosti maximálně operativního nákupu.

Příklad dobré praxe – Nemocnice Na Homolce a další užitečné odkazy.

¹ Principy výživy v nemocnicích dle MPS STRAVA:

Ad 1) Právní úprava

Pořízení potravin pro stravovací provozy zdravotnických zařízení lze charakterizovat jako veřejné zakázky na dodávky většinou **pravidelné a opakující se povahy**. Poskytovatelé zdravotních služeb jako veřejní zadavatelé tak musí při pořizování těchto pravidelných dodávek a určení předpokládané hodnoty veřejné zakázky pravidelné povahy postupovat v souladu s ust. v § 19, zejména odst. 1 a 2 ZZVZ. **Pro oblast nákupu potravin současně neexistuje žádná specifická výjimka umožňující postup mimo zadávací řízení.**

Ad 2) Možnosti v rámci podmínek ZZVZ

V rámci podmínek ZZVZ lze teoreticky uvažovat o využití § 19 odst. 3 ZZVZ:

§ 19 odst. 3

Za veřejné zakázky podle odstavce 1 se nepovažují veřejné zakázky, u kterých je a) jednotková cena jejich předmětu v době podle odstavce 1 písm. a) proměnlivá, b) kterými zadavatel pořizuje dodávky či služby opakovaně podle svých aktuálních potřeb a c) jejichž předpokládaná hodnota určená postupem podle odstavce 1 a 2 nedosahuje limitu podle § 25.

Ustanovení § 19 odst. 3 ZZVZ prošlo nutnou revizí (z důvodu jeho nesouladu s předpisy EU) a v rámci novely ZZVZ (č. 166/2023 Sb. s účinností od 16. 7. 2023) bylo dotčeno změnou, která možnost aplikace § 19 odst. 3 ZZVZ omezuje pouze na veřejné zakázky, jejichž předpokládaná hodnota nebude dosahovat limitu pro nadlimitní veřejné zakázky (aktuálně ke dni vydání tohoto doporučení jde o částku 3 494 000 Kč bez DPH pro veřejné zadavatele podle § 4 odst. 1 písm. c) ZZVZ).

Postupu podle § 19 odst. 3 ZZVZ bylo u některých zadavatelů – zdravotnických zařízení využíváno u nákupu léčiv, které byly zadavatelem kontinuálně potřebné k výkonu jeho činnosti. Nicméně tento postup byl a stále je kritizován odbornou veřejností i shledán Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže („**UOHS**“) rozporným se ZZVZ.

Na nákup potravin pro stravovací zařízení za využití § 19 odst. 3 ZZVZ je třeba nahlížet obdobně jako na nákup léčivých přípravků, nákupy potravin pro stravovací zařízení nelze považovat svou povahou za „nahodilé“. **Z právního pohledu tak postup dle § 19 odst. 3 ZZVZ doporučit nelze.**

V rámci realizace zadávacího řízení na nákup potravin je nutné tedy řešit otázku předpokládané hodnoty veřejné zakázky s daným předmětem dle § 19 odst. 1 a 2 ZZVZ:

§ 19

Předpokládaná hodnota veřejných zakázek pravidelné povahy

(1) Předpokládaná hodnota veřejné zakázky, jejímž předmětem jsou pravidelně pořizované nebo trvající dodávky nebo služby, se stanoví jako

a) skutečná cena uhrazená zadavatelem za dodávky nebo služby stejného druhu během předcházejících 12 měsíců nebo předchozího účetního období, které je delší než 12 měsíců, upravená o změny v množství nebo cenách, které lze očekávat během následujících 12 měsíců, nebo

b) součet předpokládaných hodnot jednotlivých dodávek a služeb, které mají být zadavatelem zadány během následujících 12 měsíců nebo v účetním období, které je delší než 12 měsíců, pokud nemá k dispozici údaje podle písmene a).

(2) Má-li být smlouva uzavřena na dobu delší než 12 měsíců, upraví se předpokládaná hodnota veřejné zakázky stanovená podle odstavce 1 podle § 20 nebo 21.

Při stanovení předpokládané hodnoty veřejné zakázky na nákup potravin je vždy klíčové stanovit si skupiny potravin podle druhu a podle takové skupiny určit předpokládanou hodnotu veřejné zakázky. K tomuto tématu vzniklo i aktuální „Společné stanovisko Ministerstva pro místní rozvoj a Ministerstva zemědělství k otázce určení „dodávek stejného druhu“ v případě pravidelného pořizování potravin pro účely aplikace § 19 odst. 1 ZZVZ (dále jen „**Společné stanovisko MMR a MZe**“). Tento dokument (uveřejněný dne 25. 4. 2023) je dostupný pod tímto odkazem: [Společná stanoviska více úřadů - Portál o veřejných zakázkách \(portal-vz.cz\)](https://portal-vz.cz).

Na základě tohoto doporučení lze jako vodítko pro určení skupin potravin stejného druhu použít tzv. CPV kódy. Ministerstvo pro místní rozvoj zveřejnilo dokument „**Doplňující výklad společného stanoviska Ministerstva pro místní rozvoj a Ministerstva zemědělství ke způsobu stanovení předpokládané hodnoty pravidelně pořizovaných potravin**“, který má sloužit ke snadnější aplikaci závěrů ze Společného stanoviska MMR a MZe a je dostupný na tomto odkazu: [Společná stanoviska více úřadů - Portál o veřejných zakázkách \(portal-vz.cz\)](https://portal-vz.cz).

V okamžiku, kdy má zadavatel vymezený stejný druh potravin a sečtenou předpokládanou hodnotu stejného druhu potravin, které pořizuje v rámci celé organizace, stanovuje režim veřejné zakázky – veřejnou zakázku malého rozsahu („VZMR“), podlimitní režim, nadlimitní režim.

Uvedené Společné stanovisko MMR a MZe doporučuje všem zadavatelům pro zjednodušení nákupních procesů zavedení dynamického nákupního systému (DNS).

Je důležité připomenout, že v případě, kdy má zadavatel vymezený předmět veřejné zakázky (stejný druh potravin) a stanovenou předpokládanou hodnotu veřejné zakázky (potraviny stejného druhu) a tato nepřesahuje 2 000 000 Kč bez DPH, jedná se o VZMR a u tohoto režimu veřejné zakázky je tak mj. **nadále možné využívat elektronické nástroje pro VZMR.**

Při pořizování potravin jako dodávek pro stravovací provozy je nutno zmínit ještě jeden aspekt, a **to ustanovení § 37a ZZVZ** (účinné od 1. 1. 2022):

§ 37a

Podmínka účasti v zadávacím řízení na dodávku potravin

Veřejný zadavatel může v zadávacím řízení na dodávku potravin stanovit jako podmínku účasti v zadávacím řízení dodání

- a) místní nebo regionální potraviny z krátkého dodavatelského řetězce,*
- b) potraviny splňující certifikovaná schémata kvality nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin, nebo*
- c) potraviny produkované v systému ekologického zemědělství.*

Veřejní zadavatelé na základě tohoto ustanovení mohou využít při stanovení zadávacích podmínek další podmínky účasti v zadávacím řízení dle předmětného ustanovení ZZVZ,

kteřé ale musí dále blíže specifikovat v zadávací dokumentaci (podmínky skladování, délka časového úseku od výroby a sklizně apod.).

Pro výklad ustanovení § 37a ZZVZ viz stanovisko expertní skupiny Ministerstva pro místní rozvoj k ZZVZ k problematice nákupu potravin po 1. lednu 2022 dostupného zde: <https://portal-vz.cz/metodiky-stanoviska/stanoviska/stanoviska-expertni-skupiny-mmr-k-zakonu-o-zadavani-verejnych-zakazek/>. V příkladu dobré praxe města Vídeň jsou potraviny „z blízka“ zvýhodněny v rámci kritéria hodnocení, které je součástí šířeji definovaného kritéria „koncepce logistiky“ s váhou 15 %; příklad je dostupný zde: [OVZ Issue 99 Case Study 187 Vienna.cdr \(sovz.cz\)](#).

Nákupy prostřednictvím DNS již nyní využívá řada nemocnic. Jako potenciální problémy jsou identifikovány například.:

- Dodavatelsko-odběratelské vztahy (na straně dodavatelů),
- (Ne)možnost stanovení požadavku na pořízení konkrétního výrobku tzv. na „brand“. Toto je obecný problém zadávacích podmínek v zadávacích řízeních dle ZZVZ, přičemž u potravin pro stravovací provozy se jedná o možnost velmi omezenou. Jedinými výjimkami v ZZVZ, které však vždy vyžadují pregnantní a obhajitelné zdůvodnění, je postup podle § 89 odst. 5 ZZVZ, nebo § 89 odst. 6 ZZVZ. Zadavatelé jsou při dodržení podmínek § 89 odst. 5 ZZVZ, tedy v případech odůvodněných předmětem veřejné zakázky oprávněni vymežit předmět veřejné zakázky i tak, že technické podmínky stanoví prostřednictvím přímého nebo nepřímého odkazu na a) určité dodavatele nebo výrobky, nebo b) patenty na vynálezy, užité vzory, průmyslové vzory, ochranné známky nebo označení původu. Uvedené odkazy mohou zadavatelé využít i v souladu s § 89 odst. 6 ZZVZ, pokud stanovení technických podmínek bez tohoto odkazu nemůže být dostatečně přesné nebo srozumitelné, v souladu s tímto ustanovením jsou však zadavatelé zároveň povinni u každého takového odkazu uvést možnost nabídnout rovnocenné řešení. Postupy podle § 89 odst. 5 ZZVZ a § 89 odst. 6 ZZVZ se využívají v jiných situacích a nelze je proto navzájem zaměňovat.
- Frekvence pořizování dodávek potravin záleží na charakteru potravin, některé (především čerstvé) potraviny jsou pořizovány na měsíční bázi, některé na dvou případně tříměsíční bázi.

Shrnutí:

Možnosti pořizování potravin pro stravovací zařízení postupem podle § 19 odst. 3 ZZVZ jsou velmi omezené a s ohledem na povahu předmětu plnění a vyjádření ÚOHS jej nelze doporučit. Zdravotnická zařízení jako veřejní zadavatelé jsou vždy povinna určit předpokládanou hodnotu veřejné zakázky postupem podle § 16 a násl. ZZVZ, respektive v případě nákupu potravin pro stravovací zařízení, které mají charakter veřejné zakázky pravidelné povahy postupem podle § 19 odst. 1 a 2 ZZVZ.

Na základě expertního Společného stanoviska MMR a MZe lze jako nejvhodnější způsob doporučit pořizování dodávek potravin pro stravovací provozy za využití dynamického nákupního systému.

V případě zadávacího řízení na nákup potravin je možné stanovit podmínky účasti za využití § 37a ZZVZ.

Používání DNS se jeví i na základě informací získaných z praxe jako efektivní a provozně nejschůdnější.

Ad 3) Příklad dobré praxe a užitečné odkazy

Příklad dobré praxe: DNS v Nemocnici Na Homolce

Nemocnice Na Homolce („NNH“) zavedla DNS v říjnu 2019 a spuštění proběhlo v únoru 2020. Tento způsob nákupu potravin se v provozu velmi osvědčil. K 31. 7. 2023 uzavřela NNH 497 výzev v celkovém objemu 120 milionů korun. Po vstupní investici do zavedení procesů DNS (administrativa, definice skupin potravin stejného druhu) zkušenost NNH ukazuje, že je díky DNS nákup potravin jednodušší, transparentní a zvyšuje se kvalita plnění, díky čemuž dochází ke zkvalitňování stravy poskytované pacientům a zaměstnancům NNH.

Níže jsou uvedena některá praktická doporučení NNH pro ta zdravotnická zařízení, která plánují zavedení DNS anebo mají zájem o jeho optimalizaci pro nákupy potravin do stravovacích provozů.

1. ZAVEDENÍ DNS

- Před zavedením DNS je důležité stanovit způsob rozdělení jednotlivých potravin, které mají být předmětem jednotlivých výzev v rámci DNS. NNH rozdělila DNS do 13 kategorií, které odpovídají jednotlivým skupinám a třídám dle CPV kódů, tak aby to dávalo logický smysl a dodavatelé měli možnost být zařazeni do kategorií, které odpovídají jejich portfoliu. Dále NNH se v zájmu zachování co nejširší hospodářské soutěže rozhodla koncipovat jednotlivé výzvy tak, že dodavatelé mají možnost podávat nabídky na jednotlivé položky potravin, tzn. potraviny ve výzvách již dále

NNH netřídí do skupin, které by mohly potenciálně omezovat dodavatele k podání ucelené nabídky.

- U jednotlivých výzev probíhá také elektronická aukce, která dále podporuje hospodářskou soutěž a tím zajišťuje, že NNH nakupuje potraviny za co možná nejvýhodnějších podmínek na trhu.

2. ZADÁVÁNÍ V ZAVEDENÉM DNS

- Před **zahájením** jednotlivých minutendů v zavedeném DNS je nutné zajištění dostatečného množství dodavatelů pro jednotlivé komodity, ideálně min. 3 potenciální dodavatelé na každou komoditu, někteří dodavatelé zadávají ceny pro všechny komodity. NNH doporučuje neustálý aktivní přístup k oslovování potenciálních dodavatelů k podání žádosti o účast do DNS, a to i po zavedení DNS.
- Při stanovení předpokládané hodnoty DNS v souladu se ZZVZ NNH vycházela z číselníku CPV kódů, a to z oddílu 15 – Potraviny, nápoje, tabák a související produkty, jelikož plánovala v DNS pořizovat téměř veškeré potraviny a související výrobky se stravovacím provozem, např. potravinové krabičky, příbory atd.
- NNH zajišťuje dostatečnou **informovanost** o výzvě k podání nabídky, komunikaci s dodavateli písemnou i ústní formou, zasláním zprávy s výzvou k podání nabídky, 3 dny před koncem 1. kola zasílá další zprávu se žádostí o podání nabídky, vše za dodržení zásad uvedených v § 211 ZZVZ.
- Předběžné množství výrobků se stanovuje cca 2 měsíce před nákupem, s tím je spojená určitá **časová náročnost**.
- Dle výzev jsou uzavírány smlouvy na různá časová období. Na čerstvé potraviny jako je ovoce – zelenina, maso, vejce na 1 měsíc, mléčné výrobky a uzeniny na 2 měsíce, na koloniál, mražené zboží může být i více.
- Ze zkušenosti NNH je důležité stanovit správné časové období na jednotlivé komodity, ideální období je do 3 měsíců, při delším období nejsou dodavatelé schopni držet **stálou cenu**.

3. SPECIFIKACE VÝROBKŮ:

- Specifikace musí být co nejpřesnější a může být zaměřena i na kvalitu, včetně udržitelných aspektů potravin např. **produkt ekologického zemědělství, sezónnost, čerstvost, balení, bez přídavných látek apod.** Níže je uveden příklad možné specifikace několika základních potravin:

Zelenina – brambory:

Zelenina čerstvá; brambory; brambory-různé typy kartáčovaných hlíz 50+ varného typu A, odrůdy – Belana, Bernina; odrůdy dle období od raných po pozdní; balení v pytlích nebo přepravekách po 20–25 kg; A – vhodné do salátů, vaření ve slupce, jako příloha. Hlízy tuhé, lojovaté, pevné. Nerozváří se a nemoučnatí.

* Pozn.: loupané brambory mají samostatný CPV kód; Specifikace odrůdy brambor a zdůvodnění odůvodnění dané volby má být součástí spisu.

Maso – hovězí zadní kýta:

Maso čerstvé; hovězí zadní kýta býk; bez výrazného tukového krytí, chlazené maso, stáří max. 18 měsíců, nebalené, volně ložené, kuchyňská úprava; místní nebo regionální potravina z krátkého dodavatelského řetězce (viz stanovisko expertní skupiny k nákupu potravin po 1. 1. 2022). Inspirovat se je možné zvýhodněním potravin z blízka v kritériích hodnocení (viz výše příklad města Vídeň).

* Pozn.: maso hovězí v bio kvalitě je dostupné ve srovnatelné cenové hladině.

Mléčné výrobky – jogurt:

Jogurt bílý, balení 150 g, nízkotučný s obsahem tuku do 1,5 % bez škrobů a ostatních přídavných látek.

*Pozn.: Požadavek na minimální expiraci bude uveden v podmínkách.

- NNH doporučuje ověřovat si správnost jednotek například – ks/kg a cena za ks/kg, takto se podaří zajistit balení vhodné pro provoz. Ze zkušeností již NNH např. poptává různé varianty velikosti balení (např. balení 2 kg – 5 kg cena za 1 kg.), jednak aby byly poptávané suroviny naceněné, a také z důvodu vyskladňování. Některé velikosti balení jsou také důležité pro samotné vaření, např. kuchař musí rozbalit 50 kg rýže po 1 ks, u balení 5 kg pouze 10 ks. Eliminuje se tím také odpad a prostor na skladování. Zároveň z hygienických důvodů se nesmí uskladňovat rozbalené suroviny, není tedy možné nakupovat větší balení, jako jsou např. 100 kg pytle.

Určení může být např. hladká mouka 00 balení 1 kg, cena za 1 ks, nebo balení 10 kg, cena za 1 ks, balení 10–50 kg, cena za 1 kg apod. Dochází k časté **změně balení** od výrobců např. tradiční pomazánkové 200 g, nově 175 g, není často dopředu avizováno. V případě takové změny je dobré hlídat cenu v přepočtu na 200 g, jinak se stává, že položky nemůže žádný dodavatel dle specifikací dodávat.

- Následně je **důležitá důsledná kontrola plnění specifikací** při příjmu zboží. Například poměr požadované tučnosti u mléčných výrobků, velikost jablek a váha jednotlivých výrobků.
- **Sezonní artikly** NNH přemýšlí dopředu z důvodu administrativní části zakázky – např. chřest čerstvý pouze cca 3 týdny v roce. Zde doporučujeme např. využití sezonního kalendáře vypracovaného Ministerstvem zemědělství: <https://eagri.cz/public/portal/mze/zemedelstvi/roslinna-vyroba/roslinne-komodity/ovoce-a-zelenina/odbobi-sklizne-a-doba-skladovani.html>
- Vzorová textace pro nákup sezonního ovoce a zeleniny je dostupná zde: <https://www.sovz.cz/wp-content/uploads/2022/03/obdobi-sklizne-a-doba-skladovani-ovoce-a-zeleniny-ministerstva-zemdelstvi.pdf>

- **NNH zadává objednávky** dodavateli v dostatečném předstihu, ideální je min. 3 dny dopředu, zajistíme tím kompletnost dodávek a jednotlivé druhy, např. stejnou příchut'.
- Do výzev NNH zadává **několik alternativ** požadovaného výrobku, z důvodu nezadání cen nebo momentálního nedostatku, např. maso chlazené i mražené.

Transparentnost:

- Využitím odkazu [Nemocnice Na Homolce | Registr smluv \(gov.cz\)](#) získáte příklad Rámcové smlouvy NNH pro nákup masa a drůbeže. V Registru smluv je možné najít i příklady dalších institucí, které DNS využívají.
- V NNH je využíván software, přes který jsou dodavatelům zasílány jednotlivé objednávky a u objednávek nad 50.000, - Kč bez DPH dochází také k jejich automatickému uveřejňování v registru smluv [Nemocnice Na Homolce | Registr smluv \(gov.cz\)](#)
- NNH rovněž postupuje v souladu s § 142 ZZVZ písm. b), a využívá možnosti uveřejňovat oznámení o uzavření smlouvy v DNS podle § 212 ZZVZ nikoliv do 30 dnů od uzavření smlouvy (tj. dle písm. a), ale vždy do 30 dnů od konce každého čtvrtletí souhrnně.

Užitečné odkazy:

- Meziresortní pracovní skupina pro problematiku institucionálního stravování: <https://ppo.mzcr.cz/workGroup/205>
- Materiál projektu Státního zdravotního ústavu „**Máme to na talíři a není nám to jedno**“ k omezení použití vysoce průmyslově zpracovaných potravin: [Vaříme od základu bez vysoce průmyslově zpracovaných potravin](#)
- Internetové stránky Národní strategie veřejného zadávání, oddíl k odpovědnému veřejnému zadávání, specificky pak sekce: <https://www.sovz.cz/predmety/stravovani-kantyny-a-bistra/>
https://institut.sovz.cz/seminare/rubrika/webinar/?tribe_event_display=past
- „Zdravotnictví a odpovědné veřejné zadávání“ - publikace zpracovaná v rámci projektu Ministerstva práce a sociálních věcí k odpovědnému veřejnému zadávání, dostupné zde: https://www.sovz.cz/wp-content/uploads/2023/04/publikace_zdravotnictvi_ovz.pdf (stravování od str. 83)
- Studie „Možnosti zavádění biopotravin do společného stravování“, Česká technologická platforma pro ekologické zemědělství <https://www.ctpez.cz/aktuality/publikace/clanky/moznosti-zavadeni-biopotravin-do-spolecneho-stravovani/>